

Mayıl HƏSƏNOV,
Tarix elmləri namizədi,
dosent

HEYDƏR ƏLİYEVİN ƏSƏRLƏRİNİN KİTABXANALARDA KOMPLEKTLƏŞDİRİLMƏSİ MƏSƏLƏLƏRİ

Dövrün ən aktual və ən vacib problemlərindən biri kitabxana fondlarının formalaşması və kataloq-kartoteka sistemində əks etdirilməsi həmişə nəzər-diqqəti cəlb etmişdir. Belə ki, fondun formalaşması və kataloq-kartotekalarda əks etdirilməsi insanların bütün sahələrdə (təsərrüfat, iqtisadiyyat, mədəniyyət və s.) mövcud tələbatından, onun mütləq prinsiplərindən, mahiyyətindən irəli gəlir. Kitabxanaçılar fondun formalaşmasına böyük əhəmiyyət vermiş, onun cəmiyyətdəki rolunu və yerini, mühüm vəzifələrini müəyyənləşdirmiş və inkişafına müntəzəm diqqət yetirmişdir.

Məhz bu baxımdan respublikamızda XX əsrdə kitabxana fondlarının inkişafı xüsusilə diqqəti cəlb edir. Əgər 1914-cü ilə qədər respublikada 18 min nüsxə kitab fonduna malik olan 25 kitabxana mövcud idisə (1), 1980-ci illərdə fəaliyyət göstərən 10 minə qədər kitabxana fondlarında 80 milyon nüsxə (2) ədəbiyyat toplanmışdır.

Göründüyü kimi, respublikamızın kitabxana fondları müntəzəm olaraq həm keyfiyyət, həm həcm, həm də verilişi etibarilə təkmilləşmiş, minlərlə oxucuların mütləq mərkəzinə çevrilmişdir. Bunu ayrı-ayrı kitabxanaların təmsalında daha konkret müşahidə etmək olar. Hazırda M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasında 5 milyon (3) nüsxəyə yaxın, Azərbaycan Respublikası MEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında 3,5 milyon (4) nüsxədən artıq, Bakı Dövlət Universitetinin Elmi Kitabxanasında 2,5 milyon (5) nüsxədən artıq, Azərbaycan Respublikası Elmi-Texniki Kitabxanasında 20 milyon (6) nüsxəyə yaxın ədəbiyyat fondu toplanmışdır və s. respublikamızın kitabxanalarında oxucuların sorğusunu geniş nəzərə alaraq bütün bilik sahələri üzrə ədəbiyyatın komplektləşdirilməsinə

mühüm diqqət yetirilmişdir. Burada dövrümüzün ən görkəmli şəxsiyyəti, respublikamızın prezidenti Heydər Əliyevin əsərlərinin kitabxana fondlarında tutduğu yeri xüsusilə qeyd etmək lazımdır. Bu əsərlər sənayenin, istehsalatın, texnikanın, iqtisadiyyatın, maarifin, mədəniyyətin ən mühüm məsələlərini oxuculara çatdırır və onlarda zəngin biliklər xəzinəsini mənimsəmək, dərk etmək imkanı yaradır, dünyagörüşünü genişləndirir, elmi-texniki səviyyəsini daha da yüksəldir, dünyada baş verən mühüm yeniliklərin təhlil edilməsinə yaxından köməklik göstərir və bu da istehsalatda, sənayedə, kənd təsərrüfatında, dünya hadisələrində fəal iştirak etmələrinə geniş şərait yaradır. Məhz bu baxımdan hörmətli prezidentimizin əsərlərinin kitabxanalarda komplektləşdirilməsinə mühüm əhəmiyyət verilir. Belə ki, bu əsərlərə minlərlə oxucu tərəfindən mütləq edilməsinə böyük maraq yaranmışdır.

1970-ci illərdən başlayaraq son illərə qədər elm, maarif, mədəniyyət sahəsində baş verən irəliləyişlər bilavasitə H.Əliyevin müntəzəm rəhbərliyi, qayğısı nəticəsində mümkün olmuşdur. H.Əliyev mədəniyyətin mühüm sahələrindən biri kimi kitabxana fondlarının xalqın mənəvi sərvəti olmaqla zəngin bilik, təhsil, tərbiyə mənbəyi hesab etmiş və yüksək qiymətləndirmişdir. O, Azərbaycana rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərdə, xüsusən respublikamızın əldə etdiyi müstəqillik illərində müntəzəm olaraq kitabxanalarda olmuş, onların inkişafına diqqət yetirmiş, göstərişlər vermiş, mütləq mənbəyi kimi kitabxana fondlarını yüksək qiymətləndirmişdir. Xüsusən H.Əliyev M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasında 4 dəfə olmuşdur. O, 1995-ci ildə «Vətənə, dövlətə, xalqa sədaqət» (7) adlı miniatür kitabının təqdimatında, 1996-cı ildə İsraildə çapdan çıxmış «H.Əliyev: siyasi partiya cizgiləri» (8) adlı əsərin təqdimatında, 1997-ci ildə Azərbaycan qaçqınlarının foto-albomunun təqdimat mərasimində» (9), Amerikada nəşr edilən «International» (10) jurnalının təqdimatında iştirak etmiş və sanballı çıxışları ilə dəyərli fikirlər irəli sürmüşdür. Çıxışlarında kitabxana fondlarının təkmilləşdirilməsi və inkişafı haqqında bir sıra mühüm elmi fikirlər, tövsiyələr irəli sürmüşdür. M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasında 1995-ci ilin mart ayının 4-də söylədiyi çıxışında deyilir: «Kitabxana xalq, millət, cəmiyyət üçün müqəddəs bir yer, mədəniyyət, bilik, zəka mənbəyidir» (11).

Kitabxana fondu mühüm mədəniyyət sərvəti olduğuna görə onu mədəniyyətdən ayrı düşünmək olmaz. Məhz buna görə də

H.Əliyevin mədəniyyət haqqında söylədiyi fikirləri kitabxana fondlarına da tam aid etmək olar. Onun 1997-ci ildə nəşr olunan «Aforizmlər: müdrik kəlamlar» kitabında mədəniyyətin klassik tərifini verilmişdir. Kitabda oxuyuruq: «Yüksək mədəniyyətə malik olan xalq həmişə irəli gedəcək, həmişə yaşayacaq, həmişə inkişaf edəcəkdir», «Azərbaycan mədəniyyəti öz milliliyini saxlayacaq, bu zəmin əsasında klassik mədəniyyət səviyyəsinə gəlib çatacaq», «Hər bir xalqın mədəniyyəti həmişə onu yüksəldir, bütün dünyada tanındır, mənəviyyatını zənginləşdirir», «Mədəniyyət bəşəriyyətin topladığı ən yaxşı nümunələrlə xalqları zənginləşdirir» (12). Burada mədəniyyət sərvəti kimi kitabxana fondlarının rolunu xüsusilə qeyd etmək lazımdır. Bu fondlar minlərlə oxuculara xidmət göstərir, insanların fəal mövqeyini təkmilləşdirir, mütaliə potensialını yüksəldir. Xüsusən prezident H.Əliyev cənabları bilik, zəka, mədəniyyət mənbəyi saydığı kitabxanalarla vaxtaşırı əlaqə saxlamış, onların sənəd-informasiya təminatı ilə maraqlanmış, zəngin kitabxana fondlarının yaradılmasına ciddi diqqət yetirmişdir. O, 1995-1997-ci illərdə Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasına gəlmiş, özünə məxsus 400 nüsxə (13) kitabı həmin kitabxanaya hədiyyə olaraq bağışlamış və 5000 dollar (14) maliyyə vəsaiti ayırmışdır. Belə şəxsi hədiyyələr respublikamızda kitabxana fondlarının zənginləşməsinə mühüm təsir göstərir, mütaliə işini səmərəliləşdirir. H.Əliyevin kitabxanalara verdiyi kitab hədiyyələri digər şəxslər üçün də gözəl nümunə olmuşdur. Xüsusən H.Əliyevin müraciətindən sonra Azərbaycan Respublikası MEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasına 15 min nüsxəyə (15) qədər kitab hədiyyə vermişdir (burada xalq şairlərindən B.Vahabzadənin, R.Rzanın, X.Rzanın, Anarın, akademik B.Budaqovun, R.Əfəndiyevin və digər görkəmli şəxslərin adlarını da çəkmək olar). Bu əsərlər kitabxana fondlarının zənginləşməsində mühüm rol oynayır, minlərlə oxucu həmin əsərləri mütaliə edir, siyasi, elmi, mədəni səviyyəsini yüksəldir, müasir dövrdə baş verən ən mühüm hadisələri xarakterizə edir, ölkəmizin, xalqımızın gələcək inkişaf yollarını müəyyənləşdirir. Bu baxımdan respublikamızda kitabxana fondlarının formalaşması və onun kataloq-kartoteka sistemində əks etdirilməsi də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Kataloqlarda H.Əliyevin 88 adda kitab və kitabçası əks olunmuşdur (16). Bu əsərlərin bəzilərinin adlarını çəkmək yerinə düşər: «İstehsalatın səmərəliliyini və keyfiyyətini daha da yüksəltməli» (1980), «Təhsil millətin gələcəyidir» (2002), «Müstəqilliyimiz əbə-

didir» (7 kitab: 1995-1997), «Aforizmlər: müdrik kəlamlar» (1997), «Azərbaycan bütün azərbaycanlıların vətənidir» (2000) və s. (17).

Bununla yanaşı, H.Əliyevin dövrü mətbuat səhifələrində 20 mindən (18) artıq nitqi, çıxışları, müsahibələri, məktubları M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasının kartotekalarında əks olunmuşdur.

Bu əsərlərin daha səmərəli istifadə edilməsi məqsədilə kitabxanaların geniş kataloq-kartoteka sistemi yaradılmışdır. Bu da kitabxanalarda hörmətli prezidentimiz H.Əliyevin nəzəri irsinin hərtərəfli öyrənilməsi üçün geniş şərait yaratmışdır. M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasının kartotekaları əsasında minlərlə oxucular H.Əliyevin əsərləri ilə yaxından tanış olur və onlardan istifadə edir, hazırlıq səviyyəsini yüksəldir. Bu əsərlər əsasında oxucular sənayenin, istehsalatın, texnikanın, iqtisadiyyatın, mədəniyyətin ən mühüm məsələləri ilə tanış olur və zəngin biliklər xəzinəsinə yiyələnir, dünyagörüşünü zənginləşdirir. Bu da onların istehsalatda, sənayedə, kənd təsərrüfatında, dünya hadisələrində fəal iştirak etməsinə geniş şərait yaradır.

ƏDƏBİYYAT

1. Xələfov A. Azərbaycanla kitabxana işinin tarixindən. – B., 1986. – s. 14.
2. Yənə orada.
3. M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Elmi Kitabxanasının 2002-ci il hesabatı. – s. 13.
4. Azərbaycan Respublikası MEA Mərkəzi Kitabxanasının 2002-ci il hesabatı. – s. 12.
5. Bakı Dövlət Universitetinin Elmi Kitabxanasının 2002-ci il hesabatı. – s. 15.
6. Azərbaycan Respublika Elmi-Texniki Kitabxanasının 2002-ci il hesabatı. – s. 11.
7. Əliyev H. Vətənə, dövlətə, xalqa sədaqət // Azərbaycan. – 1995. – 4 mart.
8. Əliyev H. İsraildə çapdan çıxmış H.Ə.Əliyevin siyasi partiya cizgiləri // Azərbaycan. – 1996. – 3 iyun.
9. Əliyev H. Azərbaycan qaçqınlarının foto-albomunun təqdimat mərasimi // Azərbaycan. – 1997. – 8 noyabr.
10. Əliyev H. Amerikada nəşr edilən «International» jurnalının təqdimatı // Azərbaycan. – 1997. – 15 noyabr.
11. Əliyev H.M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasında çıxışı // Azərbaycan. – 1997. – 20 yanvar.

12. Əliyev H. Aforizm: müdrik kəlamlar. – B., 1997. – 187 s.
13. M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasının 1995-ci il hesabatı – s. 11.
14. Yenə orada.
15. Azərbaycan Respublika MEA Mərkəzi Kitabxanasının 2002-ci il hesabatı. – s. 15.
16. M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasının 2001-ci il hesabatı. – s. 14.
17. M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Kitabxanasının 2002-ci il hesabatı. – s. 13.
18. Yenə orada.

Гасанов М.

**Вопросы комплектования произведений
Гейдара Алиева в библиотеках**

Резюме

В статье освещены принципы особенности и характеристики комплектования произведений президента Азербайджанской Республики Гейдара Алиева в некоторых крупных библиотеках республики.